

Tóthová, Štefánia

**Mestská pamiatková rezervácia Banská Štiavnica — výsledky
archeologických výskumov**

Archaeologia historica. 1985, vol. 10, iss. [1], pp. 125-132

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/139537>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20240929

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Mestská pamiatková rezervácia Banská Štiavnica – výsledky archeologických výskumov

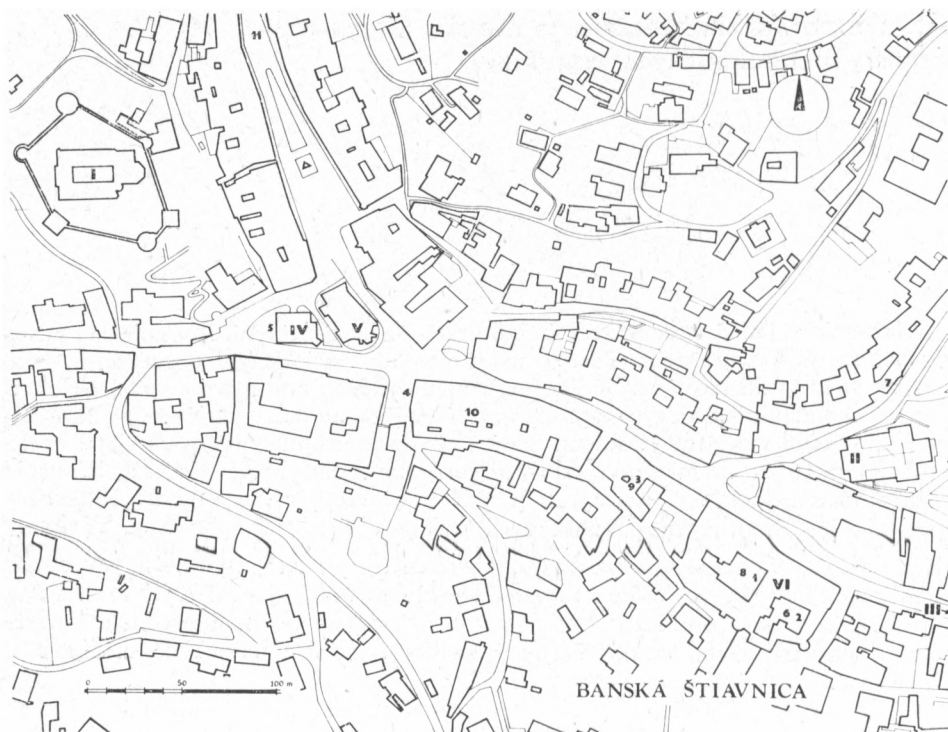
ŠTEFÁNIA TÓTHOVA

Historické jadro stredoslovenského mesta Banskej Štiavnice, všeobecne považovanej za najstaršie banské mesto na Slovensku s prioritným postavením, bolo v roku 1950, vzhľadom na jedinečnosť historických, kultúrnych, umeleckých a urbanisticko-architektonických hodnôt, vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Od prijatia vládneho uznesenia na jej záchranu a obnovu, v roku 1978, realizoval Štátny ústav pamiatkovej starostlivosti na území MPR viaceré zisťovacie historicko-archeologické výskumy, zamerané predovšetkým na objasnenie stavebného vývoja jednotlivých pamiatkových objektov pred ich obnovou. Výsledky týchto výskumov, naväzujúc na prvý archeologický výskum uskutočnený v areáli mesta v rokoch 1968–70 (objekt Komorského dvora), ako aj starší výskum Starého mesta, rozšírili naše doterajšie vedomosti o najstaršom osídlení predmetného regiónu a priniesli nové, konkrétnejšie poznatky o géneze mestského osídlenia a urbanistického konceptu mesta.

Z intravilánu Banskej Štiavnice nepoznáme zatiaľ nálezy z protohistorického obdobia a ranohistorické obdobie je zastúpené iba rímskymi mincami problematickej lokalizácie (Kuka 1964) a ojedinelými fragmentami keramiky z polohy Starého mesta. Priame archeologické doklady pre najstaršie osídlenie územia dnešného mesta spadajú až do včasného stredoveku, pre ktorý zase nedisponujeme písomným pramenným materiálom.

V najstarších zachovalých záznamoch štiavnického banského práva z 15. storočia sa uvádza, že mesto B. Štiavnica dostalo banské a mestské právo už pred Bélom IV., ktorý ich po tatarskom vpáde iba znovu potvrdil (Chaloupecký 1923). Na starobylosť bansko-štiavnických práv poukazuje tiež skutočnosť, že od polovice 13. storočia sa používali ako vzor pre zakladacie listiny stredoslovenských banských miest, ktoré v prípade B. Štiavnice chýbajú.

Determinujúcim faktorom osídlenia a vzniku Banskej Štiavnice bola bezpochyby rudonosná oblasť Štiavnických hôr. S najväčšou pravdepodobnosťou sa práve toto územie spomína už v roku 1075 – i neskôr v roku 1209 – ako majetok najstaršieho banského podnikateľa, kláštora sv. Beňadika (Hronský Beňadik), v súvislosti s prítomnosťou zlatníkov (Chaloupecký 1923). Predpokladanú starú tradíciu dolovania významných kovov podopiera údaj z roku 1156, v ktorom sa prvýkrát vyskytuje názov „terra banensium“ (Kučera 1974), poukazujúci už na určitú aglomeráciu sídiel, viazucích sa k dobývaniu rudy – prevažne striebornej – ako vyplýva z pomenovania kraja – argentifodina (Kučera 1974). Ďalší názov lokality – Bana – uvedený v listine Ondreja II. roku 1217 (Avenarius 1978), dokladá dlhodobejšiu existenciu, resp. vývoj prosperujúcich banských zariadení, pričom zmena terminológie (terra banensium – Bana), signalizuje pravdepodobne kvalitatívnu premenu sídlíštného typu. Dosiaľ nepotvrdené teoretické situovanie osady Bana na Glanzenberg, t. j. Staré mesto (názov je vlastne novotvarom z r. 1737; v 16. a 17. storočí sa uvádza Starý hrad), vyplynulo z prírodných daností, priaznivých pre povrchovú ťažbu rúd, ktoré tu vystupovali na povrch.

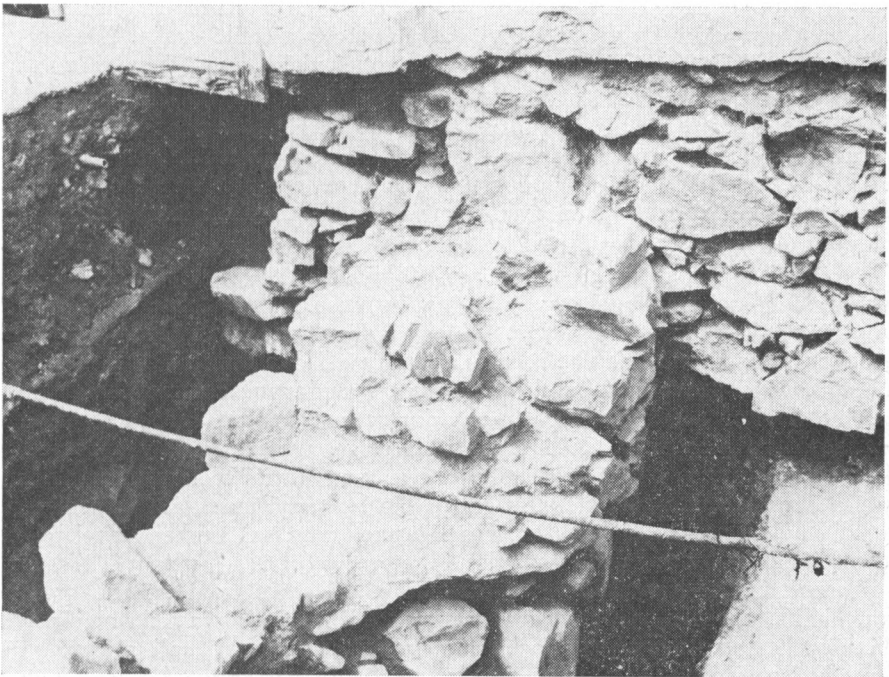
Obr. 1. Plán časti historického jadra B. Štiavnice. Vykresil D. Tóth.

Obr. 2. Hutnická pec v nádvorí objektu č. 20. Foto D. Tóth.

Obr. 3. Východná strana opevnenia Trojičného námestia. Foto D. Tóth.

Obr. 4. Západná strana opevnenia Trojičného námestia. Foto D. Tóth.

Pojem terra banensium označoval podľa všetkého širšie teritórium, na ktorom sa nachádzalo viacej sídlisk, resp. osád, ktorých rozlohu, prípadne i dobu trvania udávali terénne podmienky a vydatnosť žilných východísk. Z hľadiska nie práve najvhodnejšej geografickej polohy je zrejmé, že tieto sídla, pri ktorých poznáme iba názvy bez bližšej lokalizácie – Zemnica, Štiavnica (Avenarius 1978), súviseli výlučne s baníctvom a s naň nadväzujúcimi výrobnými činnosťami.

Súčasnne jestvovanie dvoch včasnostredovekých sídliskových komplexov doložili už výsledky starších archeologických výskumov: Starého mesta r. 1957 (Polla 1958) a Komorského dvora r. 1968–1970 (Schönweitzová 1971). Z nich pravdepodobne práve osada (ktorú kladieme na základe najnovších nálezov do polohy Leninovej ulice), ležiaca južne pod farským kostolom a juhozápadným okrajom bezprostredne susediaca s dominikánskym kostolom vytvorila jadro budúceho mesta, prudko sa rozvíjajúceho snáď práve v dôsledku nemeckej kolonizácie. Nevieme kedy, a či vôbec, prišlo na území baníkov k splynutiu viacerých sídlisk v novú vyššiu sídelnú jednotku – mesto. Práve tak nepoznáme ani okolnosti a dobu vyňatia územia mesta z právomoci hronsko-beňadického kláštora.

Vychádzajúc z datovania dvoch najstarších kostolov – bazilík v meste, t. j. farského s patrocíniom P. Márie do začiatku 13. storočia (v polovici 16. storočia prebudovaný na protitureckú pevnosť Starý zámok) a dominikánskeho s patrocíniom sv. Mikuláša do 30. rokov 13. stor., môžeme Banskú Štiavnicu v polovici 13. storočia považovať už za rozvinuté banské mesto, ktorého rozlohu udáva zhruba vzdialenosť medzi kostolmi (nadmorská výška okolo 610 m n. m.). Nevedno či sa tento historický proces premeny udial na konci 12., alebo začiatkom 13. storočia; každopádne však bol ukončený v 30. rokoch 13. storočia. Nasvedčuje tomu všeobecne známy a doložený fakt usadzovania sa dominikánskych rádov výlučne v mestskom prostredí.

Najstaršie kryštalizačné jadro mesta sa nachádza v uzávere vidlicového údolia, v mieste styku dvoch potokov, odvodňujúcich okolité svahy. Zároveň, vzhľadom na prudkostúpajúci a značne členitý okolitý terén, rysovala sa tu jediná možná komunikačná línia.

Fragmenty pôvodnej románskej zástavby sa zistili v oboch nádvoriach komplexu Komorského dvora (obr. 1 – plán V). V hornom trakte to bola časť kameného objektu obdĺžnikového pôdorysu s dvomi ramenami SZ a SV o hrúbke 120 cm (obr. 1 – plán 1); v dolnom trakte bola identifikovaná obytná veža, včlenená neskôr do objektu (obr. 1 – plán 2).

Archeologickým výskumom v areáli objektu č. 20 na Leninovej ul. sa odkryli zvyšky neúplnej kamennej stavby kruhového, resp. elipsoidného pôdorysu o \varnothing 2 m, zapustené do skalného podlažia. Objekt mal vo východnej časti 40 cm hĺboku, stupňovite upravenú priehlbeň, ktorú ohraničovali dve ramená, zužujúce sa do trojuholníkového uzáveru. Obvodové murivo, vybudované z lomového kameňa spájaného ílovitou zeminou, dosahujúce šírku 70 cm, bolo zosilnené 30 cm prstencom dodatočného plentového obmurovania (obr. 2). Objekt ležal v superpozícii pod kamennou stavbou obdĺžnikového pôdorysu a mladšími blokovými základmi renesančnej arkády. Na základe stratigrafie a nálezového materiálu bolo možné vznik tejto stavby, narušenej na viacerých miestach zásahmi širokej stavebnej činnosti datovať od polovice 12. do počiatku 13. storočia (obr. 1 – plán 3). Silným žiarom obhorené murivá a výplň obsahujúca trosku, mazanicu, zvyšky nedohoreného dreva, uhľíky, popol a spečenú horninu, dokladali technickú funkciu objektu. Zvyšky hutníckej, resp. taviacej-pražiackej pece veľkých rozmerov boli súčasťou väčšieho hutníckeho komplexu, situovaného neďaleko hlavnej komunikačnej tepny. Absolutný nedostatok výrobného náradia svedčí o cieľavedomom a úmyselnom pre-

miestnení dielne niekedy v priebehu 14. stor. a súvisí zrejme s požiadavkami urbanizácie mesta.

Ďalší fragment stavebnej činnosti z románskeho obdobia bol zistený pri objekte č. 27, na SZ strane jeho ohraničenia (obr. 1 – plán 4). Fasádu objektu tu tvoril tehlový plášť, pod ktorým sa odkrylo kamenné murivo z 15. storočia, vybudované z veľkých blokov lámaného zeleného andezitu v kombinácii s lomovým kameňom menších rozmerov. Stojace murivo prechádzalo v základoch do schodíkového rozšírenia a v hĺbke asi 120 cm ležalo na kamennom murive odlišnej štruktúry, techniky stavby i orientácie (SZ–JV). Spodné murivo, budované zo svetlošedého zrnitého andezitového tufu, ryolitu a kremenca, spájané hrubozrnnou maltou béžovej farby s prísadou zemitých zložiek bolo zasekané do skalného podlažia. V úrovni staršieho kamenného muriva sa nachádzal pod vrstvou deštrukcie z objektu nálezový materiál, datovateľný rámcovo od 12. do pol. 13. stor. Ďalšie pokračovanie objektu južným smerom prekryvala mladšia zástavba a na severnú stranu, do priestoru námestia nebolo možné výskum rozšíriť.

Nálezy materiálnej kultúry datované od 12. do 13. storočia sa zistili tiež v zášypovom materiáli niekoľkých sond, situovaných do južných partií Trojičného námestia (obr. 1 – plán VII), prípadne do zadných traktov objektov západnej strany námestia, ako aj v sondách situovaných západne od objektu radnice (obr. 1 – plán 5), ležiacej pod vyvýšeninou s pôvodným farským kostolom (obr. 1 – plán I).

V 14. a 15. stor. sa mesto postupne zaplňa a rozrastá južným smerom, čo dokladá výstavba špitálskeho kostola sv. Alžbety (obr. 1 – plán III); buduje sa ďalej radnica (obr. 1 – plán IV), dominikánsky kláštor pri kostole sv. Mikuláša (obr. 1 – plán II), kostol sv. Kataríny (obr. 1 – plán V) a prestavujú sa dva najstaršie kostoly. V tomto období je doložená v dolnej časti Komorského dvora existencia mestského opevnenia a v rámci mesta zaznamenávame rozsiahlu stavebnú činnosť, počas ktorej boli vybudované viaceré meštianske domy – predovšetkým na Leninovej ulici a v k nej prifahlých častiach.

V strednej časti komplexu domu č. 8 na Akademickej ulici, severne od dominikánskeho kostola sa zistila najstaršia – gotická fáza objektu. Prízemný trojosový objekt obdĺžnikového pôdorysu o rozmeroch 8×5 m mal v severnej časti vybudované dve pivnice, zasahujúce hlboko do svahu (obr. 1 – plán 7). V hornom nádvorí Komorského dvora bol odkrytý 6priestorový objekt takmer štvorcového pôdorysu o rozmeroch 8×7,5 m, ktorého kamenné murivá prekryvali kultúrnu vrstvu z 13. storočia (obr. 1 – plán 8). Tento objekt bol pri výstavbe komplexu Komorského dvora okolo r. 1550 čiastočne zdeštruovaný a čiastočne použitý do dnešného objektu. V dolnom nádvorí Komorského dvora sa zistila z tohoto obdobia fortifikácia, napájajúca sa na staršiu vežovitú stavbu i mestské opevnenie (obr. 1 – plán 6).

V areáli objektu č. 20 sa odkryl kamenný objekt obdĺžnikového pôdorysu o šírke 7 m, umiestnený do priestorov bývalej hutníckej dielne. Sprievodné nálezy dokladujú v danom prípade najstaršiu stavebnú fázu objektu z rozhrania 14. až 15. storočia, zničenú pravdepodobne zemetrasením v rokoch 1443 a 1444 (obr. 1 – plán 9). Koncom 15. storočia však možno predpokladať na ploche parcely domu č. 20 výstavbu troch, samostatne stojacích objektov, rozmiestnených v SZ, J a JV časti, podobne ako v západných častiach parciel domov č. 21 a 23.

Vo východnej časti domu č. 26 sa zistil jednopriestorový dvojpodlažný objekt obdĺžnikového pôdorysu o rozmeroch 8,5×4 m, ustupujúci od dnešnej uličnej línie asi 4 m a v SZ časti komplexu domu č. 27 zástavba, ktorej západné ohraničenie tvorila línia dnešného podbránia a južné ohraničenie západná línia dnešného dvorka.

Vychádzajúc z pôvodnej konfigurácie terénu môžeme poznatky výskumu zo-
všeobecniť v závere o prvoradosti osídľovania plôch s najvyššími bodmi vystupu-
júceho skalného podložia, ktoré si nevyžadovali veľké terénne úpravy – planírky,
s akými sa stretávame od 15., ale hlavne v 16. storočí, kedy sa formujú vlastné
uličné línie dnešnej Leninovej ulice i Trojičného námestia. V uvedených polohách
sa koncentroval tiež najstarší materiál – výlučne keramický, pozostávajúci z frag-
mentov nádob s jednoduchými okrajmi, sivastých a okrovohnedých farieb, vyrobe-
ných obtáčaním z hrubozrnitého materiálu s prísadou sliedky – zdobený výraznými
rytými obvodovými líniami, vlnovkami, príp. radielkovými vrypami, datovaný do
12.–13. stor. Výsledky výskumov priniesli tiež nové pohľady na historický vývoj
Trojičného námestia. Určili pôvodnú niveletu vlastnej plochy ako aj jednotlivých
vstupov do objektov. Odkryla sa časť vnútorného pásu kamenného mestského
opevnenia z polovice 16. stor., uzatvárajúceho námestie v severnej časti a podarilo
sa presne lokalizovať Hornú, tzv. Roxerovú bránu, medzi domami č. 51 a 196
(obr. 1 – plán 11). Hradobný múr bol v skúmanom priestore rozvetvený do dvoch,
na 3 m odstupňovaných pásov a kamenné murivá, dosahujúce hrúbku 90–100 cm
tvorili vlastné základy brány (obr. 3, 4).

Na základe výskumov možno oprávnenne predpokladať, že Trojičné námestie
je výsledkom grandiózneho, viacmenej odrazu realizovaného projektu (Tóthová–
Vallašek 1980). Údolie medzi Glanzenbergom (Staré mesto) a Paradajzom (Starý
zámok) sa napriek nevhodným terénnym danostiam ukázalo zrejme z urbanistic-
kého hľadiska mesta ako jediné vhodné k výstavbe reprezentačného námestia, kto-
rého počiatky boli predurčené už výstavbou radnice, ale predovšetkým kostola
sv. Kataríny.

V prvej etape dochádza k veľkým terénnym úpravám – priestor budúceho ná-
mestia sa vyrovnáva zasypávaním priehlbni a zrezávaním prevyšujúcich bodov do
pravdepodobne predom vytýčenej nivelity. Druhá etapa je charakterizovaná vý-
stavbou honosných meštianskych domov, resp. prestavbou voľnostojacich rôzne
situovaných murovaných objektov staršej, viacmenej neorganizovanej zástavby.
V ďalšej etape, datovanej okolo r. 1550 bolo námestie v severnej časti uzavreté
vnútorným pásom protitureckého opevnenia, ktorého funkciu mimo plochy ná-
mestia prevzali obvodové múry príľahlých objektov. Výstavbou mestského kana-
lizáčného systému, vybudovaného z dvoch súbežných pásov na kameň murovaných
kanálov s valenou klenbou, v interiéri s tesanými kvádrmi, je veľkolepá stavba
námestia v podstate ukončená.

Banská Štiavnica, vzdialená od významnejších komunikačných tepien, existu-
júca v podstate bez poľnohospodárskej základne, prežívala svojrázny hospodársky,
kultúrny a politický vývoj. Rudnému bohatstvu, a naň naväzujúcej banskej, ako
aj s ňou úzko súvisiacej hutníckej prvovýrobe a jej potrebám bola v počiatkoch
osídlenia podriadená pravdepodobne všetka ostatná hospodárska činnosť.

Napriek dosiahnutým výsledkom výskumov nemožno historickú interpretáciu
jej formovania sa považovať za uzavretú; práve naopak, vyžaduje si ďalšie kom-
plexné výskumy a to súčasne na území historického jadra ako aj na vysunutej lo-
kalite Staré mesto.

Literatura:

- Avenarius A., 1978: Historický výskum Leninovej ulice v Banskej Štiavnici, rukopis – archív ŠUPS,
Bratislava, str. 13, 15.
Chaloupecký V., 1923: Staré Slovensko, Bratislava, str. 172, p. 688; str. 170, p. 675, 676.
Kučera M., 1974: Slovensko po páde Veľkej Moravy, Bratislava, str. 244, p. 120, 121.

- Kuka P., 1964: Praveké osídlenie Banskej Štiavnice a okolia. In: Banská Štiavnica, Banská Bystrica, str. 46–47.
- Polla B., 1958: K problematike vzniku Starého Mesta a Banskej Štiavnice. In: SlA VI-2, Bratislava, str. 453–477.
- Schönweitzová Š., 1971: Komorský dvor v Banskej Štiavnici. In: VČ 20, Bratislava, str. 92–93.
- Tóthová Š.–Vallašek A., 1980: Z výskumu Trojičného námestia v Banskej Štiavnici. In: Pamiatky–príroda 1. Bratislava, str. 21–24.

Zusammenfassung

Die städtische Denkmalsreservation Banská Štiavnica – Ergebnisse der archäologischen Untersuchungen

Die Erzträchtigkeit des Gebirgszugs Štiavnické hory war zweifellos ein determinierender Faktor der Besiedlung und Entstehung von Banská Štiavnica. Wahrscheinlich auf diesem Gebiet, das in der zweiten Hälfte des 11. Jahrhunderts dem Benediktinerkloster, dem ältesten Bergbauunternehmer gehörte, werden im Jahr 1075 Goldschmiede erwähnt. Die vorausgesetzte alte Tradition der Förderung von Edelmetallen unterstützt der Name „terra banensium“ aus dem Jahr 1156, der bereits auf eine bestimmte, an die Erzgewinnung gebundene Siedlungsagglomeration hinweist. Ein weiterer Name der Lokalität „Bana“ aus dem Jahr 1217 belegt eine vorausgehende prosperierende Entwicklung der bergbaulichen Einrichtungen. Die allgemeine Situierung dieser Siedlung nach Glanzenberg – Staré mesto ging aus den dem Tagbau günstigen natürlichen Gegebenheiten hervor. Im Rahmen des weiteren Territoriums „terra benensium“ – hat man jedoch auch mit anderen Siedlungen – Zemnica, Štiavnica – zu rechnen, deren Verlegung in das Gebiet der heutigen Stadt mehr als wahrscheinlich ist. Aus der geographischen Lage geht hervor, daß diese Besiedlung ausschließlich mit dem Bergbau und an diesen geknüpfte Produktionsaktivitäten zusammenhing.

Die gleichzeitige Existenz zweier frühmittelalterlicher Siedlungskomplexe bestätigten schon Funde aus der archäologischen Erforschung von Staré mesto und Komorský dvor. Von diesen hat wahrscheinlich jene Siedlung, die man nach den neuesten Funden in die Lage der heutigen Lenin-Straße verlegt, den Kern der künftigen Stadt gebildet, die sich vielleicht infolge der deutschen Kolonisation heftig entwickelt hat. Die Existenz der städtischen Pfarrkirche aus dem Beginn des 13. Jahrhunderts und der Dominikanerkirche aus den dreißiger Jahren des 13. Jahrhunderts spricht für die rasche Entfaltung der älteren Besiedlung in den Grenzen der erwähnten Objekte und belegt zugleich, daß Banská Štiavnica schon in den dreißiger Jahren des 13. Jahrhunderts eine Stadt gewesen ist (Abb. 1 – Plan I, II). Fragmente der ursprünglichen romanischen Verbauung hat man in beiden Höfen des Komorský-dvor-Komplexes entdeckt; es handelte sich um steingebaute Objekte mit rechteckigen Grundrissen (Abb. 1 – Plan VI). Die archäologische Untersuchung im Areal des Objekts Nr. 20 hat die Reste eines runden, bzw. ellipsenförmigen steinernen Baus entdeckt (Abb. 2), der als Hütten-Schmelzofen klassifiziert und in die Mitte des 12. bis in den Anfang des 13. Jahrhunderts gestellt wurde. Der Ofen war ein Bestandteil eines größeren Hüttenkomplexes, und der absolute Mangel an Resten von Produktionsgerät verrät die zielbewußte Verlegung der Werkstatt, wahrscheinlich im 14. Jahrhundert. An ihre Stelle trat bald ein rechteckiges Steinobjekt, das man in das Ende des 14. bis in den Anfang des 15. Jahrhunderts verlegen kann. Weitere Fragmente der Bautätigkeit aus der romanischen Epoche wurden bei Objekt 27 festgestellt, und Funde aus dem Bereich der materiellen Kultur aus der Mitte des 12. bis in das 13. Jahrhundert entdeckte man auch im Verschüttungsmaterial einiger Sonden auf dem Platz Trojičné námestí und bei dem Rathaus (Abb. 1 – Plan VII–V).

Im 14. und 15. Jahrhundert wuchs die Stadt in südlicher Richtung, es entstanden die Spitalskirche der hl. Elisabeth, das Rathaus, das Dominikanerkloster und die St.-Katharina-Kirche (Abb. 1 – Plan II, IV, V). Für diese Zeit ist im unteren Teil des Komorský dvor die Existenz städtischer Befestigungen belegt und im Rahmen der Stadt läßt sich eine umfangreiche Bautätigkeit verzeichnen, in deren Verlauf mehrere Bürgerhäuser, vor allem auf der heutigen Lenin-Straße und ihrer Umgebung entstanden, die den Charakter einer mehr oder weniger unorganischen Verbauung tragen (frei stehend und in verschiedenen Richtungen situiert). Von der ursprünglichen Geländekonfiguration ausgehend kann man, auf die Forschungsergebnisse gestützt, eine Bevorzugung der zu besiedelnden Flächen mit den höchsten Punkten des hervortretenden felsigen Liegenden annehmen, die keine besonderen Geländeberichtigungen (Einebnungen u. a.) erforderten, denen man gegen Ende des 15. und vor allem im 16. Jahrhundert begegnet.

Die Untersuchungsergebnisse brachten auch neue Ausblicke auf die Entwicklung des Platzes Trojičné námestí. Man darf mit Recht voraussetzen, daß der Ausbau dieses Platzes das Ergebnis eines grandiosen Projekts gewesen ist, dessen Realisierung in vier Phasen verlief.

Die Niederung zwischen Glanzenberg (Staré mesto) und dem sogenannten Paradieshof (ursprünglich die im Laufe des 16. Jahrhunderts als Festung gegen die Türken umgebaute Pfarrkirche)

erwies sich trotz nicht gerade günstiger Geländebedingungen vom urbanistischen Standpunkt der damaligen Stadt als beste Stelle zum Aufbau eines repräsentativen Platzes, dessen Anfänge schon von Rathausbau, aber besonders durch die St.-Katharina-Kirche vorgezeichnet wurden.

In der ersten Phase kommt es zu umfangreichen Geländeberichtigungen. In der zweiten Phase werden prunkvolle Bürgerhäuser errichtet, bzw. frei stehende und verschiedentlich situierte Objekte der älteren Verbauung umgebaut. In der dritten Phase um das Jahr 1550 wurde der Platz am Nordteil durch einen Streifen antitürkischer Befestigungen abgeschlossen (Abb. 3, 4), deren Funktion außerhalb der Platzfläche die Umfangsmauern der benachbarten Objekte übernahmen. Der Ausbau des städtischen Kanalisationssystems mit Tonnengewölben, innen mit gemeißelten Quadern, stellt die letzte Bauphase des Platzareals vor.

Trotz der erreichten Forschungsergebnisse kann man die historische Interpretation der Formung von Banská Štiavnica nicht für abgeschlossen halten; diese erfordert ganz im Gegenteil weitere komplexe Untersuchungen, sowohl auf dem Gelände des historischen Stadtkerns, als auch auf der vorgeschobenen Lokalität Staré mesto.

Abbildungen :

Abb. 1. Plan des historischen Stadtkerns von B. Štiavnica. Zeichnung von D. Tóth.

Abb. 2. Hütten-Schmelzofen im Hof des Objektes Nr. 20. Foto von D. Tóth.

Abb. 3. Ostseite der Befestigung des Platzes Trojičné námestie. Foto von D. Tóth.

Abb. 4. Westseite der Befestigung des Platzes Trojičné námestie. Foto von D. Tóth.